

บทที่ 5

สรุปผลและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง อำเภอพระประแดง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อท้องถิ่นอำเภอพระประแดง และศึกษาทักษะและกระบวนการ เรื่อง อำเภอพระประแดง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีสมมติฐานการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนหลักสูตรท้องถิ่นอำเภอพระประแดง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่นอำเภอพระประแดง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศิริวิทยา อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 32 คน แต่เนื่องจากนักเรียน 2 คน เรียนไม่ครบตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนด กลุ่มตัวอย่างจึงเหลือเพียง 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ครู ผู้ปกครองและนักเรียนเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ความต้องการ และข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง อำเภอพระประแดง แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดทักษะและกระบวนการ และแบบวัดเจตคติต่อท้องถิ่นอำเภอพระประแดง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้ 1) ทดสอบนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ก่อนสอน (pre-test) ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดเจตคติต่อท้องถิ่นอำเภอพระประแดง 2) สอน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง อำเภอพระประแดงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 3) สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะสอนแล้วบันทึกผลการสังเกตพฤติกรรม ลงในแบบวัดทักษะและกระบวนการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 4) ทดสอบหลังเรียน (post-test) ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดเจตคติต่อท้องถิ่นอำเภอพระประแดง ฉบับเดียวกันกับทดสอบก่อนเรียน 5) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคะแนนจากแบบวัดเจตคติต่อท้องถิ่นอำเภอพระประแดง ก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง คำนวณจากสูตร t-test แบบ dependent เพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องอำเภอพระประแดง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้

2. นักเรียนที่เรียนโดยใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องอำเภอพระประแดง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะและกระบวนการในภาพรวมเท่ากับ 3.18 อยู่ในระดับค่อนข้างดี เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมตามวัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับดีได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ส่วนด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน การนำเสนอข้อมูล และความมีระเบียบวินัยในการทำงาน อยู่ในระดับค่อนข้างดีได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36, 3.22, 3.07, 2.89 และ 2.75 ตามลำดับ

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องอำเภอพระประแดง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่นอำเภอพระประแดง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อท้องถิ่นอำเภอพระประแดง และศึกษาทักษะและกระบวนการ เรื่อง อำเภอพระประแดง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการอภิปราย ดังนี้

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง อำเภอพระประแดง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องมาจากเหตุผลหลายประการ กล่าวคือ หลักสูตรที่ใช้สอนเป็นหลักสูตรที่เป็นไปตามความต้องการของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย พัฒนาขึ้นเพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาเรื่องการเรียนการสอนเกี่ยวกับอำเภอพระประแดง ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำแบบสัมภาษณ์การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง อำเภอพระประแดง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยให้ครู ผู้นำชุมชน/ คณะกรรมการ โรงเรียน ผู้ปกครอง นักเรียน ผู้บริหาร และนักเรียน เป็นผู้แสดงความคิดเห็น มีขั้นตอนการจัดทำที่เป็นกระบวนการมีระบบ นอกจากนี้

การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมีความเหมาะสม โดยผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิด และกระบวนการกลุ่ม เช่น ให้นักเรียนได้ศึกษา ค้นคว้า และอภิปรายกันภายในกลุ่มใหญ่ และกลุ่มย่อย เปิดโอกาสให้นักเรียนออกมานำเสนอผลงานของตนเอง หน้าชั้นเรียน เชิญวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้เกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้านพร้อมทั้งฝึกปฏิบัติ กำหนดสถานการณ์ขึ้นให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทสมมติ ประกอบกับมีการนำเสนออัลบั้มเดีย โปรแกรม power point มาใช้จัดการเรียนการสอน ซึ่งจากกิจกรรมดังกล่าวนี้ ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสนใจ มีความสุขในการเรียนเรื่องอำเภอพระประแดง จนเกิดเป็นความเข้าใจในเรื่องราวของท้องถิ่นอำเภอพระประแดง จนทำให้ผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนของนักเรียนของสูงขึ้นกว่าก่อนการเรียนซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ วิทยา แสงงาม (2541) ที่กล่าวว่า หลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเรื่องราวในท้องถิ่น ซึ่งเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและความต้องการของผู้เรียน ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ มณฑา วงศ์รัตน์ (2542) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ประเพณีท้องถิ่นอำเภอบ้านบึง เป็นการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และเหมาะสมกับผู้เรียน จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนการเรียน

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่3 ที่เรียนหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง อำเภอพระประแดง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีคะแนนเฉลี่ยทักษะและกระบวนการรวมเท่ากับ 3.18 ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างดี ทั้งนี้เนื่องมาจากกิจกรรมที่นำมาใช้จัดการเรียนการสอนยึดหลักเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นกระบวนการกลุ่ม คือ ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมกลุ่มทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย ในสถานการณ์ต่าง ๆ นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมาก มีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และนักเรียนกับผู้สอน ตั้งแต่เริ่มทำกิจกรรมขั้นแรกของการสอนต่อเนื่องไปจนถึงกิจกรรมขั้นสุดท้าย นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น สามารถคิดแก้ปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ร่วมกันจากกิจกรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้สอนกำหนด ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ได้เรียนรู้ที่จะปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองในการทำงานและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยการยอมรับความคิดเห็นจากการวิเคราะห์อภิปรายข้อมูลของผู้สอนและเพื่อนนักเรียนด้วยกันเอง กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้เป็นการฝึกให้นักเรียนได้แสดงออกถึงบุคลิกภาพที่ดี เช่น กล้าแสดงออก มีความรับผิดชอบและทำงานอย่างเต็มความสามารถ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความสามัคคีในหมู่คณะ การแสดงออกดังที่ได้กล่าวมานี้เป็นการปลูกฝังและเป็นแนวทางในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนที่จะหาวิธีการแก้ปัญหาในรูปแบบของการอภิปรายกลุ่มย่อย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดงานวิจัยของ นิลอุบล ดาวเรือง (2535, หน้า 37) กล่าวว่า การอภิปรายเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น

มีส่วนร่วมในกิจกรรมเป็นการพัฒนาสติปัญญา (cognitive development) ของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งสัมพันธ์กับแนวคิดในงานวิจัยของ ธนอมจิตร เสนนา (2525, หน้า 63) ที่ว่าการจัดการอภิปรายระหว่างนักเรียนกับนักเรียน เป็นวิธีการหนึ่งที่จะกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดของนักเรียนมากขึ้น ทำให้ได้พัฒนาความคิด ทำความเข้าใจในบทเรียนได้กระจ่างชัดเจนยิ่งขึ้นส่งผลให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทักษะและกระบวนการในระหว่างเรียนเป็นระยะจนสิ้นสุดการเรียนการสอนนักเรียนมีทักษะและกระบวนการโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างดี เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมตามวัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับดี เพราะ กิจกรรมที่ปฏิบัติส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่นักเรียนเคยพบเห็น และเคยปฏิบัติอยู่แล้วเป็นประจำในท้องถิ่นของตน ส่วนด้านอื่น ๆ ได้แก่ ส่วนด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน การนำเสนอข้อมูล และความรู้ระเบียบวินัยในการทำงาน อยู่ในระดับค่อนข้างดี เนื่องมาจากการฝึกทักษะและกระบวนการในด้านต่าง ๆ เหล่านี้ ใช้เวลาในการฝึกเพียง 15 ชั่วโมง จึงอาจทำให้นักเรียนมีทักษะและกระบวนการเพียงในระดับค่อนข้างดี หากได้รับการฝึกเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องอาจจะมีทักษะและกระบวนการเพิ่มขึ้น

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง อำเภอพระประแดง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่นอำเภอพระประแดง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องมาจากเนื้อหาที่ใช้สอนในหลักสูตรเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ อำเภอพระประแดง ซึ่งเป็นท้องถิ่นที่นักเรียนอาศัยอยู่ กล่าวคือ นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวของตนเอง โดยผู้วิจัยพยายามจัดสิ่งแวดล้อมให้ใกล้เคียงกับที่เป็นจริง และสอดแทรกเกม กิจกรรมต่าง ๆ เช่น เกมการแบ่งกลุ่มโดยใช้วิธีนับเลข จับฉลากสี จับฉลากคู่คี่ กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ และกิจกรรมแรลลี่ เพื่อให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน ประทับใจในกิจกรรมที่ทำจนเกิดเป็นความรัก ความเข้าใจในวิถีการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น ส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่น อำเภอพระประแดงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หัตยา เจียมศักดิ์ (2539, บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า หลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต จะส่งผลให้นักเรียนเกิดความรู้และความภาคภูมิใจในท้องถิ่น

จากผลการอภิปรายดังกล่าวนี้ สามารถสรุปได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง อำเภอพระประแดง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอาจเนื่องมาจากกิจกรรมที่ใช้จัดการเรียนการสอนเน้นทักษะกระบวนการกลุ่ม ผู้เรียนเกิดการปฏิสัมพันธ์สัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และนักเรียนกับผู้สอน นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น สามารถ

คิดแก้ปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ร่วมกันจากกิจกรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้สอนกำหนด และได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ได้เรียนรู้ที่จะปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองในการทำงานและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ก่อให้เกิดเป็นความเข้าใจ และเกิดความรัก ความรู้สึกที่ดีต่อท้องถิ่นอำเภอ พระประแดงที่ตนอาศัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1.1 หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องอำเภอพระประแดง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน ในอำเภอพระประแดง สามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอน สำหรับโรงเรียนอื่น ๆ ในอำเภอพระประแดงได้

1.2 ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเน้นการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติที่ดีต่อท้องถิ่นอำเภอพระประแดงหลังการเรียน สูงกว่าก่อนการเรียน และมีทักษะกระบวนการเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างดีเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และจากผลการวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าในการจัดการเรียนรู้ ควรเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง เช่น การทำกิจกรรมกลุ่ม หรือศึกษาจากสถานที่จริง

1.3 ผู้จัดกิจกรรมสามารถปรับอัตราเวลาเรียน มีการยืดหยุ่น ปรับขยายได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้ใช้หลักสูตร

1.4 จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติที่ดีต่ออำเภอพระประแดงหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยเปรียบเทียบคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่นอำเภอพระประแดง ทำให้ทราบถึงพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าในการจัดการเรียนรู้ควรจัดให้มีการประเมินผลก่อนเรียนและหลังเรียนทุกครั้ง เพื่อให้นักเรียนจะได้ทราบพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของตนเอง

1.5 ผู้ที่นำหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง อำเภอพระประแดงในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ไปใช้ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะและกระบวนการในด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน และการนำเสนอข้อมูลเพิ่มเติมให้มากขึ้น เพื่อให้นักเรียนมีทักษะและกระบวนการเหล่านี้เพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องอำเภอพระประแดง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยจัดให้มีการศึกษาทักษะและกระบวนการด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษามาแล้ว

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นและในระดับชั้นอื่น ๆ

2.3 ควรมีการทำการวิจัยเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้หลักสูตร ได้ผลดียิ่งขึ้น